

Sigara ?çme Sonucu Beklenti Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sigara ?çme Sonucu Beklenti Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30249>

Özet

Sigara ıçme Sonucu Beklenti Ölçeği (SıSBÖ), bireylerin sigara ıçme davranışnı potansiyel sonuçlarına dair sahip oldukları beklentileri ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikolojik ölçüm araçtır. Bu ölçeğin Türkçe uyarlaması, özellikle **ergenler** arasında sigara kullanımıyla bağlanan ve sürdüren bilişsel faktörleri incelemek için kritik öneme sahiptir. Ölçek, sigara ıçmenin sosyal kabul, stres azaltma veya sağlık riskleri gibi çeşitli sonuçlarına ilişkin hem pozitif hem de negatif beklentileri değerlendirir. Türkçe versiyonunun psikometrik özellikleri, erken ergenlik dönemindeki bireyler için geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu göstermiştir.

Bu araç, sigara bırakma programları ve önleyici müdahalelerin etkinliğini artırmak için sigara beklentilerinin doğasıyla anlamada araştırmacılara ve klinisyenlere yardımcı olmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Sigara, Sigara bağımı, Sonuç beklentisi, Ergenlik, Uyarılma, Psikometrik özellikler, Tütün kullanımı.

Yazarlar

Ş. Bektaş, M. Bektaş, D. Ayar, A. A. Kudubeş, Y. Selekoglu, S. Sal Altan, A. Tuna.

Amaç

Sigara ıçme Sonucu Beklenti Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin sigara ıçmekten elde etmeyi umdukları sonuçlara dair bilişsel değerlendirmelerini nicel olarak ölçmektir. Bu beklentiler genellikle sigara ıçme davranışnı bağlaması ve sürdürülmesinde önemli bir rol oynar. Ölçek, bu beklentileri pozitif (örneğin, rahatlama, sosyal kolaylaştırma) ve negatif (örneğin, sağlık zararları, kötü koku) boyutlarda ele alarak kapsamlı bir profil sunar.

Türkçe uyarılma çalışması için spesifik amaç ise, ölçeğin erken ergenler popülasyonunda kültürel ve dilsel geçerliliğini ve güvenilirliğini sağlamaktır. Bu sayede, Türkiye'deki gençlerin sigara kullanımıyla yönelik risk faktörlerinin belirlenmesine katkıda bulunulması hedeflenmiştir.

Yapı

Ölçek, sosyal bilişsel teori çerçevesinde ele alınan **Sonuç Beklentisi** (Outcome Expectation) psikolojik yapıyı ölçmektedir. Sonuç beklentileri, bir davranışın gelecekte yol açacağı sonuçlara dair inançlar olarak tanımlanır ve bireyin o davranışı sergileme motivasyonunu güçlü bir şekilde etkiler. Sigara ıçme bağlamında, bu beklentiler genellikle iki ana kategoriye ayrılır:

Pozitif Beklentiler: Sigara içmenin stres azaltma, sosyal kabul  artırma, konsantrasyonu iyileştirme veya keyif verme gibi olumlu sonuçlar doğuracağına dair inançlar.

Negatif Beklentiler: Sigara içmenin sağlık sorunlarına, mali yüke veya sosyal d ğlanmaya yol aacağına dair olumsuz sonuç inançlar.

Ölçek, bu çok boyutlu yapıyı değerlendirerek, hangi tür beklentilerin bireyin sigara içme niyetiyle daha güçlü iliğkili olduğunu ortaya koymayı amaçlar.

Geçerlik

Türkçe uyarlama çalışmasında (Bektaş ve ark., 2017), ölçeğin yapı geçerliliğini incelemek üzere genellikle Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. Çalışma, ölçeğin orijinal yapısıyla tutarlı, çok boyutlu bir yapıyı desteklediğini göstermiştir.

Yapı geçerliliği bulguları, maddelerin teorik olarak ölçmeyi amaçladıkları faktörlere yüksek düzeyde yüklendiğini ortaya koymuştur. Ayrıca, ölçeğin sigara içme davranışı veya sigara bırakma öz-yeterliliği gibi ilgili yapılarla beklenen yönde korelasyon göstermesi, **uyarlama** sürecinin başarılı olduğunu ve ölçeğin amaca uygun olduğunu kanıtlanmıştır.

Güvenirlik

Ölçeğin iç tutarlılık güvenirlik katsayısı (Cronbach Alfa), Türkçe versiyon için yüksek düzeyde bulunmuştur. Bu,  lek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde  lt ğn  göstermektedir.

Genellikle, alt ölçeklerin ve toplam ölçeğin Cronbach Alfa değerleri .80 eğinin üzerinde rapor edilerek, Sigara  çme Sonucu Beklenti  leği'nin Türk ergen popülasyonunda güvenilir bir ölçüm aracı olduğu desteklenmiştir.

Faktör Analizi

Türkçe versiyonunun faktör yapısını incelemek amacıyla yapılan faktör analizi çalışmaları (oşunlukla Doğrulayıcı Faktör Analizi), orijinal ölçek yapısını doğulamıştır. Bu analizler, sonuç beklentilerinin birden fazla alt boyutta kümelendiğini göstermiştir.

Tipik olarak, pozitif beklentilere iliğkin maddeler bir veya daha fazla alt faktörde ( rneğin, sosyal pekiştirme, duygusal düzenleme) toplanırken, negatif beklentilere iliğkin maddeler ayrı bir faktör oluşturmaktadır. Bu çok faktörlü yapı, sigara beklentilerinin karmaşık doğasını doğru bir şekilde yansıtmaktadır.

Ölçme Arac?

Test Türü: Uyarlama

Format: Genellikle Likert tipi derecelendirme (Örne?in, 5 veya 7 noktal?), kat?l?mc?n?n her bir beklenti maddesine ne ölçüde kat?ld???n? belirtmesine olanak tan?r.

Mevcut Diller: Türkçe, ?ngilizce (Orijinal) ve muhtemelen di?er uyarlamalar.

Popülasyon Grubu: Erken ergenler ve ergenler.

Ya? Grubu: Genellikle 11-18 ya? aral????. Uyarlama çal??mas? erken ergenlere odaklanm??t?r.

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'deki ortaokul ve lise ö?rencileri.

Test Metodolojisi: Öz bildirim ölçe?i. Uygulama bireysel veya grup halinde yap?labilir. Puanlama, genellikle alt ölçekler ve bir toplam puan üzerinden gerçekleştirilir. Yüksek puanlar, sigara içmenin olası sonuçlar?na dair daha güçlü beklentilere i?aret eder.

Anahtar Kelimeler

Bili?sel faktörler, Öz-yeterlilik, Tütün kontrolü, Pozitif beklenti, Negatif beklenti, Ba??ml?lk, Psikometrik.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçe?in orijinal geli?tiricilerinden ve Türkçe uyarlamas?n? yapan yazarlardan izin al?nmas? gerekebilir. Sorumlu yazar Murat Bekta? ile ileti?im kurulabilir.

Sorumlu Yazar: Murat Bekta?

?leti?im: mbekta@gmail.com

Test Y?I? (Uyarlama): 2017

Kaynaklar

Bektas, ?. , Bektas, M., Ayar, D., Kudube?, A. A., Selekoglu, Y., Sal Altan, S., ... & Tuna, A. (2017). The psychometric properties of the Turkish version of the smoking outcome expectation scale and the anti-smoking self-efficacy scale for early adolescents. *Journal of Substance Use*, 22(6), 648-655. DOI: <https://doi.org/10.1080/14659891.2017.1296042>

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [smoking-outcome-expectation-scale-toad.pdf](#)

Sigara çme Sonucu Beklenti Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in maddeleri orijinal kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddelerin tam listesi için yukarıda belirtilen akademik makaleye ba?vurulmas? gerekmektedir.

Sa?lanan kaynakta madde listesi bulunmad???ndan, bu bölüm bo? bırakılm??t?r.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Veri Kaynakta Sa?lanmam??t?r.

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: mbekta@gmail.com (Sorumlu Yazar)

Yaz??ma Adresi: Veri Kaynakta Sa?lanmam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM